

ВІДГУК

офіційного опонента доктора медичних наук професора **Поліщука Сергія Степановича** на дисертаційне дослідження **Батіг Ірини Вікторівни** на тему **«Особливості ортодонтичного лікування хворих на генералізований пародонтит молодого віку»**, подану до захисту до спеціалізованої вченої ради **ДФ 76.600.090** створеної згідно наказу ректора закладу вищої освіти Буковинського державного медичного університету від 04.12.2024 року № 85/Д з правом прийняття до розгляду та проведення разового захисту дисертації **на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 22-Охорона здоров'я» зі спеціальності 221-Стоматологія.**

Актуальність обраної теми дисертації. За останні десятиліття кількість дорослих ортодонтичних пацієнтів помітно зростає. Нещодавні опитування показали, що ортодонтичне лікування значно змінює якість життя, сприяє комфорту як у професійному, так і в особистому житті.

Окрім встановлення функціонального прикусу, покращання естетики зубів та обличчя, одним із головних завдань ортодонції є зміцнення та підтримка здоров'я пародонту. Змінений стан пародонту може призвести до втрати зубів, зміни функції та порушення естетики. Більшість таких пацієнтів мають різноманітні проблеми, які включають травматичну оклюзію, нерівномірні міжзубні проміжки, стерті оклюзійні поверхні та ін. У таких складних клінічних ситуаціях міждисциплінарний зв'язок є обов'язковим і може забезпечити ефективне лікування. На жаль, у повсякденній ортодонтичній практиці недостатню увагу звертають на комплексну діагностику стану пародонту перед ортодонтичним лікуванням, його контроль та підтримку протягом усього лікування. Будь-які спроби обмеженого лікування, без урахування цілісної картини призведуть до невдач, рецидивів та загострення патології. Ретельний контроль патології пародонту до-, під час і після ортодонтичного лікування разом із функціональною реабілітацією пацієнта зможуть забезпечити задовільні результати та довготривалу стабільність.

Тому вивчення даної проблеми є цікавим, інформативним та актуальним дослідженням, яке має вагоме теоретичне та практичне значення.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами темами. Дисертаційна робота є фрагментом комплексної науково-дослідної роботи кафедри терапевтичної стоматології Буковинського державного медичного університету «Обґрунтування та впровадження нових методів діагностики, лікування, профілактики та реабілітації стоматологічних хворих» (№ ДР 0120U102553). Батіг І.В. є співвиконавицею НДР.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації та їх достовірність. Вірогідність наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертаційному дослідженні Батіг Ірини Вікторівни зумовлені адекватно обраними науково-методичними підходами до вирішення поставленої мети та завдань, достатнім обсягом дослідженого матеріалу (225 осіб віком від 18 до 35 років. Для детального дослідження ортодонтичного лікування з них було відібрано 150 осіб молодого віку із захворюваннями пародонта та 75 осіб молодого віку з різними зубощелепними деформаціями), використанням комплексу правильно підібраних сучасних високоінформативних взаємодоповнювальних методів дослідження, високим рівнем науково-інформаційного супроводу та відповідною статистичною обробкою отриманих кількісних величин.

Наукова новизна отриманих результатів. У дисертаційному дослідженні Батіг І.В. доповнено наукові дані щодо:

- поширеності аномалій положення зубів у хворих на генералізований пародонтит молодого віку;
- ефективності раннього ортодонтичного лікування хворих на генералізований пародонтит молодого віку з використанням знімної ортодонтичної апаратури та її вплив на гігієнічний стан пародонта;
- ефективності застосування ортодонтичного лікування хворих на генералізований пародонтит із використанням препарату для стимуляції мінералізації альвеолярної кістки;
- ефективності застосування медикаментозного комплексу для стимуляції утворення альвеолярної кістки при ортодонтичному лікуванні хворих на генералізований пародонтит із різним типом переважання діяльності різних відділів вегетативної нервової системи.

Доведено, що медикаментозна корекція функцій парасимпатичної вегетативної нервової системи у поєднанні з препаратом «Кальцинова», що підвищує мінералізацію кістки альвеолярного відростка, підвищує ефективність медикаментозного та ортодонтичного лікування хворих на генералізований пародонтит. Додаткове уведення до складу медикаментозної композиції препарату «Кальцинова» для стимуляції мінералізації дозволило досягти стабільніших результатів ортодонтичного лікування, що підтверджено клінічними та біохімічними показниками.

Практичне значення результатів дослідження. Отримані результати вивчення особливостей та інтенсивності захворювань тканин пародонта в осіб молодого віку можуть бути використані при плануванні ортодонтичного лікування в амбулаторно-поліклінічних умовах. Визначені показники слини,

запропоновані до використання при виборі тактики та оцінці ефективності лікувальних заходів при курації хвороб пародонта в осіб, котрі перебувають на ортодонтичному лікуванні. На підставі отриманих результатів клінічних та лабораторних досліджень розроблена методика лікування хворих на генералізований пародонтит у хронічній та початковій формі, ефективність якої підтверджена, дозволяє рекомендувати її для практичного застосування.

На результатах дисертаційної роботи можуть базуватися подальші дослідження так, як запропонований спосіб профілактики та лікування є перспективним засобом корекції захисних можливостей та нормалізації для стимуляції мінералізації альвеолярної кістки під час ортодонтичного лікування хворих на генералізований пародонтит.

Матеріали дисертаційної роботи впроваджені в лікувальний процес: ОКНП «Чернівецький обласний стоматологічний центр», стоматологічне відділення Навчально-лікувального центру «Університетська клініка» Буковинського державного медичного університету.

Теоретичні положення та практичні рекомендації дисертаційної роботи впроваджені у навчальний процес кафедр терапевтичної стоматології Буковинського державного медичного університету, Тернопільського національного медичного університету ім. І.Я. Горбачевського та Івано-Франківського національного медичного університету, кафедри терапевтичної стоматології, пародонтології та стоматології ФПДО Львівського національного медичного університету ім. Данила Галицького, кафедри терапевтичної стоматології та стоматології ФОП Дніпровського державного медичного університету, кафедри терапевтичної стоматології.

Апробація результатів дисертації, повнота викладу основних положень, висновків і рекомендацій. Основні положення дисертаційної роботи оприлюднено на науково-практичних конференціях. Результати проведених досліджень опубліковано у 9 друкованих працях, у тому числі 4 статті у фахових виданнях, рекомендованих МОН України, 5 тез у матеріалах науково-практичних конференцій.

Сукупність усіх публікацій повною мірою відображає викладені в дисертації результати дослідження.

Відсутність (наявність) порушень академічної доброчесності в дисертаційній роботі.

У рецензованій дисертаційній роботі не встановлено ознак академічного плагіату, фальсифікації чи інших порушень, що могли б поставити під сумнів самостійний характер виконання дисертантом представленого наукового дослідження. Текст є оригінальним: всі цитати коректно позначені та відображені в списку літератури.

Оцінка структури, змісту та форми дисертації. Дисертаційна робота викладена державною мовою на 183 сторінках тексту, з яких 108 сторінок основного. Робота має загальноприйнятну структуру. Складається з анотації українською та англійською мовами, вступу, огляду літератури, опису матеріалів і методів дослідження, розділу власних досліджень, аналізу та узагальнення результатів дослідження, висновків, практичних рекомендацій, списку використаних джерел літератури, додатків. Дисертацію ілюстровано 25 таблицями.

Список використаних літературних джерел містить 281 бібліографічне посилання, з яких 110 - кирилицею, 171 - латиною.

Анотація містить стислий виклад основних положень та результатів дисертаційної роботи, оформлена згідно з вимогами.

У **Вступі** на 7 сторінках обґрунтовано актуальність теми запланованого дослідження, наведено відомості щодо зв'язку з науковими програмами, планами та темами, чітко сформульовано мету і завдання роботи (у кількості 5), визначено об'єкт, предмет та методи дослідження, аргументовано наукову новизну і практичне значення отриманих результатів, наведено дані щодо їх апробації та опублікування, а також особистий внесок дисертантки.

Розділ 1 «Вплив ортодонтичного лікування на здоров'я пародонта (огляд літератури)» містить аналіз інформації з наукових літературних джерел за останні 5 років стосовно проблеми, що вивчається. Розділ складається з 2 підрозділів. У першому достатньо вичерпно висвітлено вплив ортодонтичного лікування зубощелепних аномалій та деформацій на розвиток захворювань тканин пародонта. У другому підрозділі проаналізовано застосування ортодонтичного лікування у дорослих.

Підрозділи написано чітко, логічно, літературною мовою, а відбір наукових джерел та їх аналіз свідчить про ґрунтовність та великий обсяг аналізу матеріалу.

Розділ викладено на 23 сторінках друкованого тексту, завершується висновком та переліком публікацій - 3.

У **розділі 2** «Матеріали та методи досліджень» лаконічно та змістовно описано дизайн та методологічні підходи даного дослідження, викладений на 9 сторінках, містить 2 підрозділи та ілюстрований 5 таблицями.

У першому підрозділі наведено дані щодо організації та умов проведення дослідження, у другому - опис клінічних методів обстеження, що використовувалися під час виконання дисертаційного дослідження.

У **Розділі 3** на 51 сторінці детально проведена оцінка розповсюдженості зубощелепних аномалій та ефективності застосування ортодонтичного лікування.

За результатами проведеного дослідження у підрозділах 3.1. та 3.2 автор стверджує, що наявність уражень твердих тканин зубів певною мірою сприяє розвитку уражень пародонта та формуванню травматичної оклюзії, раннє усунення якої під час ортодонтичного лікування (у разі необхідності комплексного лікування генералізованого пародонтиту), може значно підвищити ефективність лікування. По завершенню ортодонтичного лікування в ретенційному періоді необхідно провести корекцію травматичної оклюзії та створити ковзну оклюзію, що сприятиме покращення стану пародонта у ретенційному періоді. Наступний етап, враховуючи стан пародонта, це - постійне шинування фронтальних зубів відповідними конструкціями шин.

Визначення ефективності застосування ортодонтичного лікування хворих на генералізований пародонтит з використанням препарату для стимуляції мінералізації альвеолярної кістки висвітлено у підрозділі 3.3 дисертантка приходять до висновку, що у стані ейтонії можна зменшити медикаментозне навантаження на організм пацієнта і застосовувати лише препарати, які підвищують мінералізацію альвеолярної кістки. Комбінація ортодонтичного лікування та препарату, що підвищує мінералізацію кістки альвеолярного відростка, значно покращує стан пародонта хворих на генералізований пародонтит.

Отримані віддалені результати обстеження пацієнтів підтвердили, що застосування комбінації ортодонтичного лікування та препарату, що підвищує мінералізацію кістки альвеолярного відростка, значно поліпшує стан тканин пародонта хворих на генералізований пародонтит.

Ефективність застосування препарату «Кальцинова» для стимуляції мінералізації кістки альвеолярного відростка пацієнтів та збереження рівня прикріплення у віддалені терміни спостереження підтверджена також і біохімічними показниками вмісту мінеральних компонентів ротової рідини.

Підрозділи 3.4 та 3.5. присвячено визначенню ефективності застосування медикаментозного комплексу для стимуляції утворення альвеолярної кістки при ортодонтичному лікуванні хворих на генералізований пародонтит, у яких переважає діяльність симпатичного відділу вегетативної нервової системи та у хворих, в яких переважає діяльність парасимпатичного відділу вегетативної нервової системи.

Батіг І.В. стверджує, що корекція функцій симпатичного відділу та парасимпатичного відділу вегетативної нервової системи у поєднанні з препаратом, що підвищує мінералізацію кістки альвеолярного відростка, підвищує ефективність медикаментозного та ортодонтичного лікування. Додаткове введення до складу медикаментозної композиції препарату

«Кальцинова» для стимуляції мінералізації дозволить досягти більш стабільних результатів лікування хворих на генералізований пародонтит та зберегти наявний рівень втрати прикріплення у найближчі та відділені результати лікування, що підтверджено клінічними та біохімічними показниками.

Розділ ілюстровано 20 таблицями, завершується переліком 5 публікацій.

Розділ «*Аналіз і узагальнення результатів*» містить стислий виклад основних положень дисертації, із ґрунтовним порівнянням власного фактичного матеріалу із результатами відомих досліджень, є змістовним, достатньо лаконічним.

Висновки. На підставі проведеного дослідження Батіг І.В. формує 5 обґрунтованих висновків, які відповідають завданням дослідження, відрізняються новизною, витікають з результатів проведеного дослідження.

Список використаних джерел охоплює 39 сторінок дисертації. Сформований в алфавітному порядку прізвищ перших авторів за допомогою Vancouver style.

Завершують дисертацію *Додатки*, які містять: наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації; які засвідчують апробацію матеріалів дисертації; наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації та 12 актів впровадження у навчальний та лікувальний процес.

Зауваження до роботи:

1. У тексті рукопису дисертаційного дослідження зустрічаються поодинокі технічні огріхи, стилістичні та граматичні помилки.

2. У розділі 2 слід було вказати за яким сучасними комп'ютерним програмним забезпеченням вами проведені медико-статистичні обчислення.

3. На нашу думку Розділ 3 занадто об'ємний. Підрозділи 3.4 та 3.5 можна було б викласти у розділі 4, наприклад «Визначення ефективності застосування медикаментозного комплексу для стимуляції утворення альвеолярної кістки при ортодонтичному лікуванні хворих на генералізований пародонтит залежно від переважання типу вегетативної нервової системи».

Варто зазначити, що всі зауваження до роботи більш дискусійного, ніж принципового характеру та не знижують загального позитивного враження від проведеної роботи.

У порядку дискусії прошу дисертантку надати відповіді на запитання:

1. Чи викликає призначення такої кількості лікарських засобів явища поліпрагмазії?

2. Яка тривалість застосування запропонованої Вами схеми премедикації, з урахуванням переважання певного типу вегетативної нервової системи?

3. Чи є рекомендації щодо усунення побічних явищ при призначенні запропонованих вами медикаментозних композицій в практиці лікаря-стоматолога?

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.
Дисертаційне дослідження на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 22 - Охорона здоров'я зі спеціальності 221 - Стоматологія Батіг Ірини Вікторівни на тему «Особливості ортодонтичного лікування хворих на генералізований пародонтит молодого віку» є самостійною завершеною науково-дослідною працею, яка вирішує актуальне наукове завдання - підвищення ефективності ортодонтичного лікування хворих на генералізований пародонтит молодого віку залежно від переважання типу вегетативної нервової системи шляхом застосування медикаментозного препарату для стимуляції утворення альвеолярної кістки.

За актуальністю теми, методичним рівнем виконаних досліджень, науковою новизною, теоретичним та практичним значенням, повнотою опублікування результатів дисертації, а також оригінальністю текстових даних (відсутністю порушення академічної доброчесності) наукова робота Батіг Ірини Вікторівни «Особливості ортодонтичного лікування хворих на генералізований пародонтит молодого віку» відповідає «Вимогам до оформлення дисертацій», затверджених наказом МОН України від 12 січня 2017 року № 40 та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінетом Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 щодо дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 221 - Стоматологія в галузі знань 22 - Охорона здоров'я.

Офіційний опонент:

професор кафедри хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії
Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова,
доктор медичних наук, професор

Сергій ПОЛЩУК

Підпис *Сергій Полщук*
завіряю
ст. н.с.г., відділу кадрів
Вінницького національного
медичного університету
ім. М.І. Пирогова
«30» VII 2024р.